

نیازسنجی آموزشی کارکنان بخش های مدارک پزشکی در بیمارستان های آموزشی شهر اصفهان

مریم جهانبخش*، هنگامه ستایش

چکیده

مقدمه: نیازسنجی آموزشی بواسطه آزمون مهارت و دانش کارکنان سازمان به بررسی تفاوت بین آنچه که هست و آنچه که باید باشد می پردازد و نیازهای شغلی را اولویت بندی می کند. در واقع نیازسنجی آموزشی گامی اساسی در تدوین و توسعه برنامه های آموزشی ارتقا دهنده مهارت ها و دانش نیروی انسانی قلمداد می شود. لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی نیازهای آموزشی کارکنان بخش مدارک پزشکی بیمارستان های آموزشی شهر اصفهان انجام گرفته است.

روش ها: مطالعه حاضر توصیفی بوده و در سال ۱۳۸۷ انجام شده است. نمونه پژوهش با جامعه پژوهش برابر بوده و تمام کارکنان بخش های مدارک پزشکی بیمارستان های آموزشی اصفهان (۷۷ نفر) را دربرداشت. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه ای محقق ساخته می باشد که در سه بخش نیازسنجی در زمینه مهارت های فنی، ادراکی و انسانی تنظیم شده و روایی آن با استفاده از نظرخواهی از صاحب نظران این فن و پایایی آن با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۹۴ درصد) تعیین گردیده بود. داده های گردآوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS در سطح توصیفی با مشخصه های آماری نظیر درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار و در سطح استنباطی با آزمون T مستقل و آزمون واریانس یک طرفه (ANOVA) تحلیل شد.

نتایج: مطابق یافته های پژوهش به ترتیب بالاترین نیاز آموزشی در حیطه مهارت های فنی با میانگین ۱۰۶/۸۷ و انحراف معیار ۲۸/۰۶ مختص واحد بایگانی به عنوان اولویت اول و کمترین نیاز آموزشی در این حیطه با میانگین ۲۵/۳۹ و انحراف معیار ۶/۱۸ مختص واحد پذیرش به عنوان اولویت آخر است. بالاترین نیاز آموزشی در حیطه مهارت های ادراکی با میانگین ۵۷/۵۸ و انحراف معیار ۶/۰۸ مختص واحد کدگذاری به عنوان اولویت اول و کمترین نیاز آموزشی در این حیطه با میانگین ۵۰/۵۰ و انحراف معیار ۱۶/۳ مختص واحد پذیرش به عنوان اولویت آخر است. بالاترین نیاز آموزشی در حیطه مهارت های انسانی با میانگین ۳۷/۳۲ و انحراف معیار ۴/۲۴ مختص واحد پذیرش به عنوان اولویت اول و کمترین نیاز آموزشی در این حیطه با میانگین ۳۳/۵۰ و انحراف معیار ۱۱/۲۷ مختص واحد بایگانی به عنوان اولویت آخر است.

نتیجه گیری: با توجه به اولویت های استخراج شده لازم است از طریق تدوین و برگزاری برنامه های آموزشی به ارتقاء و توسعه مهارت های فنی در واحدهای بایگانی، مهارت های ادراکی در واحدهای کدگذاری و آمار و مهارت های انسانی در واحدهای پذیرش کارکنان بخش های مدارک پزشکی بیمارستان های آموزشی شهر اصفهان اقدام نمود.

واژه های کلیدی: نیازهای آموزشی، نیازسنجی، کارکنان بخش مدارک پزشکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی (ویژه نامه توسعه آموزش) / زمستان ۱۳۸۹؛ ۱۰(۵): ۹۶۲ تا ۹۷۱

* هنگامه ستایش، کارشناس مدارک پزشکی. (hengameh606@yahoo.com)

این مقاله حاصل طرح تحقیقاتی به شماره ۲۸۷۰۲۲ مصوب مرکز تحقیقات مدیریت و اقتصاد سلامت دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی است.

نویسنده مسؤول: مریم جهانبخش، مربی، مدارک پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و دانشجوی دکترای مدیریت اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی. jahanbakhsh.him@gmail.com

مقدمه

هر سازمانی برای رسیدن به اهداف مشخص شده خود نیازمند آن است که کادری از نیروهای لایق و کارآمد در اختیار داشته باشد. افرادی که به خدمت سازمان در می آیند، علاوه بر داشتن معلومات قبلی خود نیاز دارند تا دانش و مهارت های لازم برای انجام درست وظایفی که به آنها محول می شود را به دست آورند (۱). از آنجا که آموزش کارمندان بر مهارت های مورد نیاز در انجام درست کار تأکید دارد (۲)، بنابراین یکی از وظایف اصلی و حیاتی در هر سازمان، آموزش کارکنان است. نخستین گام برای آموزش کارکنان تعیین نیازهای آموزشی است که باید در برنامه های آموزشی گنجانده شود (۱). نیازسنجی آموزشی به سازمان کمک می کند تا سطوح دانش و مهارت اعضای خود را آزمایش کند و آن را برای تدوین یک برنامه آموزشی با هدف افزایش مهارت و دانش به کار گیرد (۳ و ۴). بررسی و شناخت نیازهای آموزشی پیش نیاز یک سیستم آموزشی موفق بوده و در واقع نخستین عامل ایجاد و تضمین اثربخشی برنامه های آموزشی و بهسازی نیروهای ماهر و متخصص است که اگر به درستی انجام شود احتمال تطابق و کارایی آن با نیازهای حرفه ای جامعه بهداشتی افزایش خواهد یافت (۵).

بنابراین اطلاعات حاصل از نیازسنجی می تواند به عنوان یک گام اساسی برای تدوین توسعه و برنامه های آموزشی جهت تقویت و به روز کردن دانش و مهارت کارکنان مورد استفاده قرار گیرد (۳). نیازسنجی فرایند تعیین اهداف، مشخص کردن وضع موجود، اندازه گیری نیازها و تعیین اولویت ها برای عمل است. این تعریف از نیازسنجی مسأله مهم اولویت بندی نیازها بر حسب درجه اهمیت آنها را مورد توجه قرار می دهد (۶). از سویی «آموزش گران است» و فقط باید موقعی ارائه شود که اولاً پاسخی به یک نیاز شناخته

شده وجود داشته باشد و ثانیاً بهترین راه حل برای مشکلاتی باشد که از آن طریق قابل حل اند. فعالیت های آموزشی که بدون توجه به این شرایط طراحی و اجرا شوند در واقع نوعی اتلاف منابع خواهد بود (۵)، بنابراین باید به برخی از نیازها اولویت دهیم نه اینکه بر همه آنها تأکید ورزیم (۶). با این حال به نظر می رسد که به این مؤلفه مهم آن طور که باید پرداخته نشده است و حتی مفاهیم و تکنیک ها و ابزارهای آن مورد بررسی دقیق قرار نگرفته است. حلقه مفقوده نیازسنجی در نظام برنامه ریزی آموزشی پزشکی و بهداشتی ایران، نسبت به سایر کشورهای توسعه یافته، به طور جدی تر نتایج برنامه های آموزشی را تهدید می کند. این در حالی است که مبنای منطقی هر برنامه وجود نیاز یا مجموعه ای از نیازهاست و برنامه ریزان آموزشی در سراسر جهان و در تمامی سازمان هایی که با آموزش سر و کار دارند، ناگزیرند برای تدوین برنامه ها و طرح های آموزشی خویش، دلایل قانع کننده ای داشته باشند (۷ و ۸).

علاوه بر این آموزش حرفه ای به عنوان یک ابزار استراتژیک در صنعت بهداشتی، شاغلان بهداشتی را به روز ساخته و آنها را بواسطه اتخاذ دانش، مهارت و نگرش های جدید قادر به عملکرد مطلوب تر و متعاقباً حفظ استانداردهای مراقبت، بهبود سلامت جامعه، ایجاد انگیزه و تضمین کیفیت بالای کاری می سازد (۹ و ۱۰). مطالعات انجام شده بر روی کارکنان بخش مدارک پزشکی مؤید اهمیت تعیین نیازهای آموزشی آنها و برنامه ریزی در این راستا است (۱۱).

لذا در پژوهش حاضر سعی شده با بکارگیری روش تجزیه و تحلیل شغل، نیازهای آموزشی کارکنان بخش های مدارک پزشکی مشخص و اولویت بندی شود.

روش ها

مطالعه حاضر توصیفی بوده و در سال ۱۳۸۷ انجام شده

این مقاله در تاریخ ۸۸/۱۱/۲۰ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۹/۱۰/۱۲ اصلاح شده و در تاریخ ۸۹/۱۱/۲ پذیرش گردیده است.

است. نمونه پژوهش تمام کارکنان بخش های مدارک پزشکی بیمارستان های آموزشی اصفهان (۷۷ نفر) بودند. به علت محدود بودن جامعه آماری نمونه گیری انجام نگرفته و نمونه با جامعه پژوهش برابر بود.

لازم به ذکر است که در مطالعه حاضر از تکنیک تجزیه و تحلیل شغل (Job analysis) به عنوان یکی از روش های متداول و مهم در تعیین نیازهای آموزشی استفاده شده است. این تکنیک مکرر در مدیریت نیروی انسانی مورد استفاده بوده و مدیریت کیفیت، بهره وری و مدیریت زمان را نیز تقویت می کند. لذا ابتدا از طریق مشاهده، مصاحبه با کارکنان و مسؤولان بخش مدارک پزشکی و مطالعه شرح وظایف موجود در کارگزینی و منابع علمی مرتبط فهرست شد تا بواسطه آن فاصله بین توانمندی کارکنان با مهارت های لازم برای انجام وظایف به عنوان نیازهای آموزشی تعیین گردد. وظایف مربوط به این شغل به ترتیب به ۶۵ وظیفه تخصصی مشتمل بر ۱۹ مورد در واحد آمار، ۲۷ مورد در واحد بایگانی، ۷ مورد در واحد پذیرش، و ۱۲ مورد در واحد کدگذاری، ۱۴ وظیفه ادراکی و ۹ وظیفه انسانی در هریک از واحدهای بخش مدارک پزشکی تقسیم شد. وظایف استخراج شده بر مبنای ماهیتشان به سه حیطه مهارت های فنی، ادراکی و انسانی تفکیک و بر این اساس پرسشنامه ای محقق ساخته در سه بخش مهارت های مذکور برای هر یک از واحدهای بخش مدارک پزشکی طراحی شد. سؤالات با استفاده از گزینه های می دانم و نمی دانم (بررسی میزان آگاهی از فعالیت ها) و همچنین بر اساس مقیاس لیکرت به صورت پنج گزینه ای از خیلی کم تا خیلی زیاد (بررسی اهمیت فعالیت ها) تنظیم گردید تا نظرات کارکنان را در قالب آگاهی و اهمیت نسبت به هر یک از مهارت ها بررسی کند؛ میزان آگاهی از فعالیت ها از صفر تا یک و اهمیت فعالیت ها از صفر تا پنج نمره دهی شد (جدول زیر به تعداد سؤالات هر یک از حیطه های مهارتی اشاره دارد).

تعداد سؤالات پژوهش به تفکیک واحد و مهارت

مهارت ها	فنی- تخصصی	ادراکی	انسانی
واحد ها			
آمار	۱۹	۱۴	۹
بایگانی	۲۷	۱۴	۹
پذیرش	۷	۱۴	۹
کدگذاری	۱۲	۱۴	۹

روایی پرسشنامه با استفاده از نظرخواهی از صاحب نظران این فن و پایایی آن با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ (۹۴ درصد) تعیین گردید.

پرسشنامه ها توسط پژوهشگر میان کارکنان بخش های مدارک پزشکی توزیع و بلافاصله بعد از تکمیل توسط آنها گردآوری شد و با استفاده از نرم افزار SPSS-11 در سطح توصیفی با مشخصه های آماری نظیر درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار و در سطح استنباطی با آزمون T مستقل و آزمون واریانس یک طرفه (ANOVA) تحلیل شد.

نتایج

تمام پرسشنامه ها به پژوهشگر عودت داده شد که یافته های آن در سه بخش شامل یافته های مربوط به اطلاعات دموگرافیک پاسخ دهندگان، یافته های مربوط به اهداف پژوهش، و یافته های مربوط به رابطه سن، مدرک تحصیلی و سابقه کار با عقیده پاسخ دهندگان در هر یک از حیطه های مهارتی ارایه شده است.

الف- یافته های مربوط به اطلاعات دموگرافیک پاسخ دهندگان طبق مطالعه حاضر ۳۶/۴ درصد کارکنان بخش مدارک پزشکی در واحد پذیرش؛ ۲۴/۷ درصد در واحد کدگذاری؛ ۲۰/۸ درصد در واحد بایگانی و ۱۸/۱ درصد در واحد آمار شاغل می باشند. ۷۹/۲ درصد کارکنان بخش مدارک پزشکی

در کارکنان واحدهای پذیرش با میانگین $37/32$ و انحراف معیار $4/24$ و کمترین نیاز آموزشی در کارکنان واحدهای بایگانی با میانگین $33/5$ و انحراف معیار $11/27$ وجود داشت. بعد از واحدهای پذیرش، کارکنان واحدهای آمار و کدگذاری به ترتیب در حیطه مهارت‌های انسانی نیازمند آموزش بودند. (جدول ۱ و ۲)

لازم به ذکر است بین نمره عقیده کارکنان در هر سه حیطه مهارت‌های فنی، ادراکی و انسانی همبستگی مستقیم وجود داشت ($P=0/000$) یعنی هرچه قدر اهمیت مهارت‌های فنی از نظر کارکنان بالاتر باشد اهمیت مهارت‌های انسانی و ادراکی نیز برای آنها بیشتر خواهد بود.

ج- یافته‌های مربوط به رابطه سن، مدرک تحصیلی و سابقه کار با عقیده پاسخ‌دهندگان در حیطه‌های مهارتی نمره عقیده کارکنان در حیطه مهارت‌های فنی با سن آنها رابطه معنادار و همبستگی معکوس و ضعیفی ($r=-0/278$ و $P=0/014$) داشت اما با مدرک تحصیلی آنها رابطه معنادار و همبستگی مستقیم داشته و با افزایش مدرک نمره عقیده (نیاز به آموزش) در این حیطه نیز افزایش ($r=0/231$ و $P=0/044$) می‌یافت، در رابطه با سنوات خدمت نیز ($P=0/237$) رابطه معناداری وجود نداشت. (جدول ۱)

زن و $20/8$ درصد مرد می‌باشند. $45/4$ درصد کارکنان دارای مدرک دیپلم و زیر دیپلم، $23/4$ درصد دارای مدرک فوق‌دیپلم و $31/2$ درصد دارای مدرک لیسانس می‌باشند. در هر چهار واحد بخش مدارک پزشکی بیشتر شاغلان ($50/4$ درصد) کمتر از ۱۰ سال سابقه خدمت داشته و کمترین آنها ($22/5$ درصد) دارای بیش از ۱۹ سال سابقه خدمت می‌باشند.

ب- یافته‌های مربوط به اهداف پژوهش

در رابطه با مهارت‌های فنی، بیشترین نیاز آموزشی در کارکنان واحدهای بایگانی با میانگین $106/87$ و انحراف معیار $28/06$ و کمترین نیاز آموزشی در کارکنان واحدهای پذیرش با میانگین $25/39$ و انحراف معیار $6/18$ وجود داشت. بعد از واحدهای بایگانی، کارکنان واحدهای آمار و کدگذاری به ترتیب در حیطه مهارت‌های فنی نیازمند آموزش بودند.

در رابطه با مهارت‌های ادراکی، بیشترین نیاز آموزشی در کارکنان واحدهای کدگذاری با میانگین $57/58$ و انحراف معیار $6/08$ و کمترین نیاز آموزشی در کارکنان واحدهای پذیرش با میانگین $50/5$ و انحراف معیار $16/3$ وجود داشت. بعد از واحدهای کدگذاری، کارکنان واحدهای آمار و بایگانی به ترتیب در حیطه مهارت‌های ادراکی نیازمند آموزش بودند.

در رابطه با مهارت‌های انسانی، بیشترین نیاز آموزشی

جدول ۱: میانگین نمره و اولویت نیازهای آموزشی کارکنان به تفکیک واحدهای بخش مدارک پزشکی

نوع مهارت	واحدها	میانگین نمره (نیاز آموزشی)	انحراف معیار	درجه اولویت (اهمیت)
فنی	بایگانی	۱۰۶/۸۷	۲۸/۰۶	۱
	آمار	۸۳/۲۱	۱۱/۲۹	۲
	کدگذاری	۶۲/۷۹	۵/۹۸	۳
	پذیرش	۲۵/۳۹	۶/۱۸	۴
ادراکی	کدگذاری	۵۷/۵۸	۶/۰۸	۱
	آمار	۵۶/۶۴	۹/۳۹	۲

۳	۱۱/۰۹	۵۶/۳۱	بایگانی	
۴	۱۶/۳۰	۵۰/۵۰	پذیرش	
۱	۴/۲۴	۳۷/۳۲	پذیرش	
۲	۳/۳۴	۳۶/۷۱	آمار	انسانی
۳	۴/۴۰	۳۶/۳۷	کدگذاری	
۴	۱۱/۲۷	۳۳/۵۰	بایگانی	

- نمره عقیده کارکنان در حیطه مهارت‌های ادراکی با سن آنها رابطه معنادار و همبستگی معکوس و ضعیفی ($r=-.۰۲۹۹$ و $P=۰/۰۰۸$) داشت اما با مدرک تحصیلی ($P=۰/۱۳۱$) و سنوات خدمت ($P=۰/۲۴۷$) رابطه معناداری نداشت. (جدول ۳)

- نمره عقیده کارکنان در حیطه مهارت‌های انسانی با هیچ یک از متغیرهای سن، مدرک تحصیلی و سنوات خدمت رابطه معناداری نداشت. (جدول ۳)

جدول ۲: اولویت‌بندی نیازهای آموزشی کارکنان بخش مدارک پزشکی در زمینه انواع مهارت‌ها

مهارت‌ها	اولویت	بایگانی	آمار	کدگذاری	پذیرش
۱	رفع نقص پرونده	تهیه آمار بخش‌های بستری	تسلط بر قواعد کدگذاری بیماری‌ها و اقدامات	پاسخگویی به همراهان متوفی جهت امور مربوط به گواهی فوت	
۲	افشای اطلاعات	تهیه شاخص‌ها به تفکیک بخش	دسترسی به بیماری‌ها و اقدامات خاص پرونده‌ها برحسب پزشک معالج	تهیه آمار تخت خالی	
۳	نحوه امحاء پرونده	تهیه گزارشات آماری	دسترسی به اطلاعات دموگرافیک بیماران	استفاده بهینه از کارت ایندکس بیمار	
۴	مدت زمان ابقاء پرونده	تهیه آمار پاراکلینیکی	_____	آشنایی با انواع سیستم‌های نوبت‌دهی	
۵	ایجاد شرایط فیزیکی مناسب در واحد بایگانی	_____	_____	دسترسی به اطلاعات جامع بیماران در پاسخگویی به کاربران مجاز	
۱	تبادل اطلاعات شغلی و کاری	درک شرایط و مقتضیات زمانی	درک اهداف سایر بخش‌های سازمان	تجزیه و تحلیل مسائل شغلی	
۲	_____	حل مسائل در محیط کار	درک موقعیت و متناسب ساختن عکس‌العمل‌های خود با آن	_____	

۳	_____	ارایه ایده های جدید، خلاقیت و نوآوری در سازمان	تجزیه و تحلیل مسائل شغلی _____	
۱	_____	تقویت اعتماد به نفس برای پذیرش مسئولیت	انتخاب روش های صحیح اصلاح رفتار	دستیابی به راه های برقراری ارتباط مؤثر با دیگران
۲	_____	چگونگی به رسمیت شناختن توانایی های فرد	روش های تقویت روح ایمان و صداقت حرفه ای	تقویت اعتماد به نفس برای پذیرش مسئولیت
۳	_____	_____	_____	انتخاب روش های صحیح اصلاح رفتار

لازم به ذکر است به علت اهمیت مهارت های فنی، اولویت های بیشتری در این حیطه نسبت به دو حیطه دیگر ارایه شده است.
جدول ۲- رابطه سن، مدرک تحصیلی و سابقه کار با عقیده پاسخ دهندگان در حیطه های مهارتی

سن	مدرک	سابقه کار	عقیده متغیر	مهارت های فنی	مهارت های ادراکی	مهارت های انسانی
			ضریب همبستگی	-۰.۲۷۸	-۰.۲۹۹	-۰.۱۷۰
			P Value	۰.۰۱۴	۰.۰۰۸	۰.۱۴۰
			تعداد	۷۷	۷۷	۷۷
			ضریب همبستگی	۰.۲۳۱	۰.۱۷۴	۰.۱۳۸
			P Value	۰.۰۴۴	۰.۱۳۱	۰.۲۳۱
			تعداد	۷۷	۷۷	۷۷
			ضریب همبستگی	-۰.۱۳۶	-۰.۱۳۳	-۰.۰۴۲
			P Value	۰.۲۳۷	۰.۲۴۷	۰.۷۱۸
			تعداد	۷۷	۷۷	۷۷

بحث

مطابق یافته های پژوهش، بالاترین اولویت آموزشی در بخش مدارک پزشکی مربوط به مهارت های فنی است. با توجه به یافته ها میانگین آگاهی کارکنان بخش های مدارک پزشکی در زمینه مهارت های فنی کمتر از ۵۰ است که ضرورت آموزش در این حیطه را نسبت به مهارت های

ادراکی و انسانی پررنگ می نماید. این نتایج با یافته های حاصل از بررسی نیازهای آموزشی کارشناسان آموزش دانشگاه علوم پزشکی همسو بوده (۱۲)، اما با مطالعه انجام شده بر روی مدیران میانی شرکت سهامی ذوب آهن که در آن آموزش مهارت های فنی اولویت کمتری نسبت به مهارت های ادراکی و انسانی داشت تفاوت دارد (۱۳). شاید

بتوان علت همسو بودن مطالعه حاضر با مطالعه انجام شده در دانشگاه علوم پزشکی را تشابه و نزدیکی حیطه های کاری شاغلان این دو مطالعه دانست و به همین ترتیب صنعتی بودن حیطه کاری مدیران ذوب آهن و متفاوت بودن آن با حوزه خدمات بخش مدارک پزشکی را علت ناهمسو بودن مطالعات انجام شده در حیطه های مذکور قلمداد کرد.

در حیطه مهارت های فنی، کارکنان بخش مدارک پزشکی به ترتیب در واحدهای بایگانی، آمار، کدگذاری و پذیرش دارای اولویت آموزشی هستند. در رابطه با مهارت های فنی در واحد بایگانی بالاترین اولویت آموزشی رفع نقص پرونده؛ در واحد آمار تهیه آمار بخش های بستری؛ در واحد کدگذاری تسلط بر قواعد کدگذاری بیماری ها و اقدامات؛ و در واحد پذیرش پاسخگویی به همراهان متوفی جهت امور مربوط به صدور گواهی فوت می باشد.

بدین ترتیب از آنجا که در واحد بایگانی امور فنی متعددی همچون تحلیل کمی، سازماندهی پرونده، رفع نقص، حفظ امنیت و محرمانگی اطلاعات، افشاء اطلاعات، ردیابی پرونده ها و سایر امور مربوطه مطرح است که به ندرت به صورت علمی به آن پرداخته شده بیشترین اولویت آموزشی را به خود اختصاص داده و از نظر کارکنان بالاترین اهمیت را داراست؛ نتایج مطالعه **Lynch و Smith** در کتابخانه های آمریکا موکد نیاز رو به رشد کارکنان به مهارت های فنی است (۱۴). طبق یافته ها به ترتیب واحدهای آمار و کدگذاری که وظایف فنی-تخصصی متعددی را در بر دارد در اولویت های بعدی آموزشی هستند.

مطالعه حاضر نشان داد آموزش مهارت های ادراکی به عنوان دومین اولویت آموزشی برای کارکنان بخش های مدارک پزشکی محسوب می شود. مطالعه انجام شده بر روی مدیران دوره متوسطه در استان تهران نیز نشان داد که آنها از مهارت ادراکی لازم برخوردار نبوده و باید در

این حیطه آموزش ببینند (۱۵).

در رابطه با مهارت های ادراکی، کارکنان بخش مدارک پزشکی به ترتیب در واحدهای کدگذاری، آمار، بایگانی و پذیرش دارای اولویت آموزشی هستند. در واحد کدگذاری بالاترین اولویت آموزشی در حیطه مهارت های ادراکی درک اهداف سایر بخش های سازمان؛ در واحد آمار درک شرایط و مقتضیات زمانی؛ در واحد بایگانی تبادل اطلاعات شغلی و کاری؛ و در واحد پذیرش تجزیه و تحلیل مسائل شغلی می باشد.

با توجه به اینکه کدگذاری پرونده ها نیاز به قوه درک و تشخیص بیماری و صدمات اصلی و نیز اقدام اصلی از سایر موارد و انتخاب کد مناسب دارد بالاترین اولویت آموزشی در حیطه ادراکی را به خود اختصاص داده است، همچنین انجام وظایف واحد آمار که شامل گردآوری، تحلیل و تفسیر داده ها است خود فرآیندی ادراکی است که در اولویت دوم قرار گرفته است.

از نظر بسیاری از متخصصان علوم رفتاری، روابط انسانی مهم ترین نیاز آموزشی در میان سایر مهارت ها است (۱۲ و ۱۷). در مطالعه مدیران شرکت سهامی ذوب آهن نیز نیاز به آموزش مهارت های انسانی بالاتر از مهارت های فنی و ادراکی تعیین گردید (۱۳). اما در پژوهش حاضر نیاز به آموزش مهارت های انسانی نسبت به دو حیطه دیگر در اولویت پایین تری قرار دارد. در این حیطه، کارکنان بخش مدارک پزشکی به ترتیب در واحدهای پذیرش، آمار، کدگذاری و بایگانی دارای اولویت آموزشی هستند. در واحد پذیرش بالاترین اولویت های آموزشی در حیطه مهارت های انسانی دستیابی به راه های برقراری ارتباط مؤثر با دیگران؛ در واحد آمار تقویت اعتماد به نفس برای پذیرش مسئولیت؛ در واحد کدگذاری انتخاب روش های صحیح اصلاح رفتار؛ و در واحد بایگانی تقویت اعتماد به نفس برای پذیرش مسئولیت می باشد.

گسترده‌گی قواعد و آیین‌نامه‌های شغلی این گروه از افراد نیاز آنها را به آموزش با افزایش سابقه کار و سنوات خدمت توجیه می‌کند.

سن کارکنان با نیاز آنها به آموزش مهارت‌های فنی و ادراکی رابطه معکوس و ضعیفی داشت که باز هم می‌توان آن را به دلیل تکرار و تمرین وظایف با افزایش سن توجیه نمود و اما با مهارت‌های انسانی رابطه معنادار نداشت. در بررسی نیازهای کارشناسان آموزش دانشگاه ارتباط سن با نیاز به مهارت‌های سه گانه رابطه معکوس داشته اما ارتباط معناداری وجود نداشته است (۱۲).

مطالعه انجام شده حاکی از این است که آموزش‌های ضمن خدمت برای دانش‌آموختگان رشته مدارک پزشکی امری قابل تأمل است و براساس یافته‌های پژوهش می‌توان به اولویت‌بندی آموزشی مهارت‌ها در هر یک از واحدهای بخش مدارک پزشکی پرداخت، به این ترتیب که لازم است در حیطه مهارت‌های فنی-تخصصی به ترتیب به آموزش کارکنان واحدهای بایگانی، آمار، کدگذاری و پذیرش؛ در حیطه مهارت‌های ادراکی به ترتیب به آموزش کارکنان واحدهای کدگذاری، آمار، بایگانی و پذیرش؛ و در حیطه مهارت‌های انسانی نیز به ترتیب به آموزش کارکنان واحدهای پذیرش، آمار، کدگذاری و بایگانی همت گماشت.

نتیجه‌گیری

با توجه به اولویت‌های استخراج شده لازم است از طریق تدوین و برگزاری برنامه‌های آموزشی به ارتقاء و توسعه مهارت‌های فنی در واحدهای بایگانی، مهارت‌های ادراکی در واحدهای کدگذاری و آمار و مهارت‌های انسانی در واحدهای پذیرش کارکنان بخش‌های مدارک پزشکی بیمارستان‌های آموزشی شهر اصفهان اقدام نمود.

آموزش مهارت‌های انسانی به عنوان اولویت اول در واحد پذیرش امری بدیهی است، زیرا کارکنان این واحد نسبت به سایر واحدها بیشترین تعامل را با مشتریان (بیمار، همراهان بیمار و...) سیستم‌های بهداشتی دارا هستند.

هرچقدر اهمیت مهارت‌های فنی از نظر کارکنان بالاتر باشد اهمیت مهارت‌های انسانی و ادراکی نیز برای آنها مهم‌تر خواهد بود بنابراین بین سه حیطه مهارتی ارتباط متقابل وجود دارد.

نتایج نشان می‌دهد کارکنان با مدارک تحصیلی بالاتر برای مهارت‌های فنی نسبت به مهارت‌های ادراکی و انسانی اهمیت بیشتری قائل‌اند و آن را در رأس اولویت‌های آموزشی قرار می‌دهند زیرا برنامه‌های آموزشی و سرفصل دروس رشته مدارک پزشکی هر چه به سوی مدارج تحصیلی بالاتر پیش می‌رود بشتر جنبه تئوری و ادراکی یافته و کمتر جنبه فنی دارد، سایر مطالعات نیز نشان می‌دهد بین مدرک تحصیلی و مهارت‌های فنی رابطه مستقیم وجود دارد (۱۶ و ۱۳). اما این نتایج با مطالعه بر روی کارشناسان آموزش دانشگاه که مشخص نمود کارکنان با مدرک کارشناسی نسبت به کارکنان با مدرک کارشناسی ارشد به مهارت‌های فنی بیشتری نیاز دارند (۱۲) ناهمخوان است.

مطابق یافته‌ها بین سنوات خدمت و نیاز به مهارت‌های سه گانه ارتباط معناداری وجود ندارد که با مطالعه انجام شده بر روی کارکنان ستادی دانشگاه مدیران ذوب آهن همسو است (۱۳ و ۱۲) و با توجه به افزایش تکرار و تمرین مهارت‌ها طی سال‌های خدمت امری بدیهی به نظر می‌رسد، اما مطالعه نیازهای آموزشی کارکنان دفتر مدیریت منابع وزارت بهداشت و نیز مطالعه انجام شده بر روی مدیران دبیرستان‌های تهران با نتایج فوق همخوان نیست و حاکی از آن است که سنوات خدمت بر نوع نیاز آموزشی تأثیرگذار است (۱۶ و ۱۵) و شاید تنوع نیازهای شغلی،

منابع

1. Ajorloo F, Ranjbar M. [Ketabe Jame Karshenasie Arshade Modiriat]. 1st ed. Tehran: Daneshparvar. 2008. [Persian]
۲. M, Rafiee M, Asrari B (Translators). [Mabanie Modiriat]. Rabinz E, Senzo D (Authors). 2end ed. Tehran: Daftare Pajuheshhaye Farhangi. 2004. [Persian]
3. Shojaee Thehrane H, Malekafzali H (Translators). [Darsnameye Pezeshki Pishgiri va Ejtemaee Koliata Khadamate Behdasht(Bakhshe AVAL)]. Park EJ (Author). 1st ed. Tehran: Golshan. 1997. [Persian]
4. McClelland S. A system approach to need assessment. Training and development .1992; 46(8): 5. [cited 2011 Feb 22]. Available from: http://www.menzieshealthpolicy.edu.au/other_tops/pdfs_events/lidai110810.pdf
5. Abaszadegan M, Torkzade J. [Niazsanjie Amuzeshi Dar Sazmamanha]. 1st ed. Tehran: Sherkate Sahami Enteshar. 2001. [Persian]
6. Fathi K. [Niazsanjie Dar Barnameriziye Amuzeshi Va Darsi]. 1st ed. Tehran: Edareye Kole Tarbiyate Moalem Va Amuzeshe Niruye Ensani. 1997. [Persian]
7. Zareian Jahromi A, Ahmadi F. [Learning Needs Assessment in Bachelor of Nursing: a Qualitative Research]. Iranian Journal of Medical Education. 2005; 5 (2):87-92. [Persian]
8. Yarmohammadian H, Bahremi S. [Niazsanjie Dar Sazmanhaye Behdashti Darmani Va Amuzeshie]. Isfahan: Honarhaye Ziba. 2006. [Persian]
9. Peck C, McCall M, Rotem. Continuing medical education and continuing professional development: international comparisons. *BMJ* 2000;320:432-435. [Cited 2011 Feb 14]. Available from: <http://ktclearinghouse.ca>.
10. Brown C A, Belfield C R, Field S J. Cost effectiveness of continuing professional development in health care: a critical review of the evidence *BMJ*. 2002; 324(7338): 652–655. [Cited 2011 Dec 13]. Available from: <http://www.bmj.com/content/324/7338/652.full>.
11. Jahanbakhsh M, Saghaeyannejad S. [Survey of coder's knowledge about coding guidelines in hospitals in Isfahan]. *Journal of Health Information Management*. 2010; 7(1):75. [Persian]
12. Aminoroaya M, Yarmohammadian MH, Yusefi AR. [Educational Needs of Education Experts in Isfahan University of Medical Sciences]. *Iranian Journal of Medical Education*, 2002; 2 (2):5-13. [Persian]
13. Mahdeye Najafabadi M. [Niazsanje Amuzeshi Modiran Myani Sherkate Sahami Zobahan. Mahname Fulad]. 2009;173:56. [Cited 2011 Dec 22]. Available from: www.magiran.com. [Persian]
14. Boyd R. Staffing the Commons: job analysis in the context of an Information Commons. *Library Hi Tech*. 2008;26(2). [Cited 2011 Jan 2]. Available from: www.inlm.org.
15. Abbasi KH. [Baresie Maharathaye Modiriati Modirane Dureye Motavasete Amuzeshoparvareh Ostone Tehran]. [Cited 2011 Feb 22]. Available from: www.teo.ir/images/part/maghale. [Persian]
16. Tabibzade R. [Taene Olaviatbandie niazhaye Amuzeshi Karkonane Modiriate Manabe Vezarate Behdasht in Tehran]. [dissertation]. 2006. [Cited 2011 Feb 22] Available from: <http://www.rto.ir/library/thesses.htm>. [Persian]

Educational Needs of Medical Records Practitioners in Isfahan Teaching Hospitals

Maryam Jahanbakhsh¹, Hengameh Setayesh²

Abstract

Introduction: Need assessment through testing the staff's skills and knowledge reveals the gap between the present and optimal situation and helps prioritize job needs. Educational need assessment is an essential step in developing educational programs and improving human resources' skills and knowledge. So this research was done to determine educational needs of medical records practitioners' in Isfahan teaching hospitals.

Methods: This descriptive study was performed in 2008. The study sample included all medical records practitioners (N=77) in teaching hospitals affiliated with Isfahan University of Medical Sciences by census. Data collection was done through a researcher-designed questionnaire for assessing needs in three parts: technical, perceptual and human skills. The validity was confirmed by experts and the reliability by using coefficient Cronbach's alpha (94%). For data analysis, descriptive statistics measures of frequency, mean, standard deviation, and inferential statistics measures of T- test and one-way variance test (ANOVA) by SPSS-11 were employed.

Results: As for technical skills, maximum educational need was related to filing unit (106.87 ± 28.06) and minimum educational need related to admission unit (25.39 ± 6.18). Regarding perceptual skills, maximum educational need was related to coding unit (57.58 ± 6.08) and minimum educational need related to admission unit (50.50 ± 16.3). Regarding human skills, maximum educational need (37.32 ± 4.24) was related to admission unit and minimum educational need (33.50 ± 11.27) was related to filing unit.

Conclusion: According to the inferred priorities, it is necessary, through formulating and implementing educational programs, to promote and develop technical skills in filing sections, perceptual skills in coding and statistics sections, and human communication skills of staff in admission sections for medical records practitioners in Isfahan teaching hospitals.

Keywords: Educational needs need assessment, medical record practitioners.

Addresses

¹ (✉) Instructor, School of Management and Information Sciences, Department of Medical Records, Isfahan University of Medical Sciences, Iran, E-mail: jahanbakhsh.him@gmail.com

² Bachelor of Medical Records